

Рак С. В.,
аспірант Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України,
асистент кафедри кримінального та адміністративного права і процесу
Полтавського юридичного інституту
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

ФОРМА ТА ЗМІСТ СУСПІЛЬНО НЕБЕЗПЕЧНОГО ДІЯННЯ ПРИ ВЧИНЕННІ СЛУЖБОВОЇ НЕДБАЛОСТІ

Анотація. У даній статті здійснюється аналіз форм суспільно небезпечного діяння при вчиненні злочину, передбаченого ст. 367 КК України. Стверджується, що вчинення службової недбалості можливе у формі дії та у формі бездіяльності. При цьому малоімовірною є така форма об'єктивної сторони даного злочину як «змішана бездіяльність».

При з'ясуванні змісту суспільно небезпечного діяння при вчиненні службової недбалості обґрунтовується необхідність доведення того, що обов'язок вчинення певних дій має бути обумовлений службовим становищем особи, порушення обов'язків сталося через несумлінне ставлення до них, особа мала реальну можливість вчинити ці дії.

Ключові слова: службова недбалість, суспільно небезпечне діяння, службові обов'язки.

Постановка проблеми. При дослідженні об'єктивної сторони складу злочину важливе значення має правильне встановлення форми суспільно небезпечного діяння. Чітке і зрозуміле формулювання диспозиції статей Особливої частини Кримінального кодексу України (далі КК) є запорукою однозначного розуміння закону і на теоретичному, і на практичному рівні.

Ст. 367 КК передбачає відповідальність за вчинення такого злочину як службова недбалість. При цьому у диспозиції статті вказано, що службовою недбалістю є «невиконання або неналежне виконання службовою особою своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них». Серед криміналістів не існує єдиної думки з приводу розуміння даного формулювання. Постає питання: службова недбалість може вчинятися як у формі бездіяльності, так і у формі дії? Як розуміти поняття «неналежне виконання обов'язків»?

Серед радянських та українських учених, котрі досліджували проблематику об'єктивної сторони службових злочинів (сьогодні злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг), слід назвати П.П. Андрушка, Б.В. Здравомислова, О.О. Дудорова, К.П. Задою, В.Ф. Кириченка, О.Я. Светлова, О.В. Кришевич, Д.Г. Михайленка, А.В. Савченка, В.І. Тютюгіна, Т.І. Слуцьку, В.Г. Хашева. Однак серед українських учених конкретні дослідження, присвячені саме об'єктивній стороні такого злочину як службова недбалість, відсутні.

Тому метою нашого дослідження є з'ясування форм та змісту суспільно небезпечного діяння при вчиненні злочину, передбаченого ст. 367 КК.

Виклад основного матеріалу. Об'єктивна сторона злочину – це процес суспільно небезпечного і протиправного посягання на інтереси, що охороняються кримінальним законом, котрий розглядається з точки зору послідовного розвитку тих

подій і явищ, які починаються зі злочинної дії (бездіяльності) і закінчуються настанням злочинного результату [1, с. 9]. У теорії кримінального права загальноприйнятною є позиція, відповідно до якої до об'єктивної сторони складу злочину відносять суспільно небезпечне діяння, суспільно небезпечні наслідки, причинний зв'язок та обставини, що характеризують час, місце та спосіб вчинення злочину [2, с. 107].

Діяння (дія або бездіяльність) як обов'язкова ознака входить до об'єктивної сторони всіх складів злочинів. Його форми завжди або безпосередньо вказуються у диспозиції статті Особливої частини КК, або однозначно випливають з її змісту. Тому встановлення ознак діяння (дії чи бездіяльності) є обов'язковим у кожній кримінальній справі [3, с. 111].

Відповідно до диспозиції ст. 367 КК службова недбалість може виявлятися у формі: а) дії, коли покладені на суб'єкта службові обов'язки хоча і виконуються, але неналежним чином – не так, як того потребують інтереси служби; б) бездіяльності, коли суб'єкт повністю не виконує покладені на нього службові обов'язки.

При злочинній бездіяльності поведінка особи полягає у тому, що вона не вчиняє конкретних суспільно необхідних дій, які вона повинна була і могла вчинити у певних умовах [1, с. 85; 3, с. 118]. У дослідників не виникає дискусії з приводу вчинення службової недбалості у формі бездіяльності. Цілком логічним є те, що якщо особа недобросовісно ставиться до своїх обов'язків або взагалі їх не виконує, це може призвести до суспільно небезпечних наслідків. Типовими є ситуації, коли майстри лісу не роблять регулярних обходів ввірених їм територій протягом кількох місяців. Потім вони притягуються до відповідальності за ч. 1 чи ч. 2 ст. 367 КК, оскільки невідомими особами здійснюється незаконна вирубка лісу, що завдає істотної шкоди чи тяжких наслідків у вигляді матеріальної шкоди [4; 5; 6]. Досить поширеними є випадки, коли бухгалтери чи директори підприємств вчасно не подають звітні декларації чи інші документи, не контролюють і не забезпечують проведення перевірки об'єму виконаних робіт за договорами підяду [7; 8].

Питання серед науковців виникають й з приводу можливості вчинення службової недбалості у формі дії. Незрозумілим видається формулювання «виконання службових обов'язків неналежним чином». Російська дослідниця І.Г. Мінакова зазначає, що різниця між невиконанням і неналежним виконанням службових обов'язків полягає лише у ступені невиконання обов'язків. Тому службова недбалість може виражатися лише у формі бездіяльності [9, с. 86].

М.О. Тиняна вважає, що не можна ототожнювати поняття «невиконання обов'язків» та «неналежне виконання обов'язків». Останнє, на думку дослідниці, взагалі ускладнює розу-

міння об'єктивної сторони злочину, дає підстави по-різному тлумачити діяння службової особи, що є неприпустимим. Тому диспозицію службової недбалості необхідно змінити. Службові обов'язки можуть бути або виконані, або ні, відповідно, службову недбалість треба визначати лише як невиконання службовою особою своїх обов'язків [10, с. 140].

Для вирішення проблеми щодо можливості вчинення службової недбалості у формі дії необхідно звернутися до судової практики. Проаналізовані 525 судових справ за 2014-2017 роки дають підстави констатувати, що ситуація докорінно змінилася з часів останнього зведення статистичних даних (ще радянськими дослідниками) щодо пропорційного співвідношення службової недбалості, вчиненої у формі дії та у формі бездіяльності. У 70-х роках ХХ ст. воно було 1:10 [11, с. 186]. Якщо на підставі цих даних можна було сумніватися у доцільності такої форми діяння при службовій недбалості як дія, то проведення нами емпіричне дослідження свідчить, що сьогодні ситуація щодо співвідношення змінилася досить суттєво.

Тож у 68% справ при вчиненні службової недбалості має місце бездіяльність. А у решті випадків – активні дії. Безперечно, 32% – це значний показник.

Візьмемо для прикладу таке судове рішення. Бучацьким районним судом Тернопільської області було встановлено, що громадянин М., обіймаючи посаду начальника лісозаводу, допустив похибки при обмірах асортиментів лісопродукції. У вирозі вказано, що у даному випадку мало місце неналежне виконання службовою особою своїх службових обов'язків внаслідок несумлінного ставлення до них [12]. Фактично, начальник лісозаводу виконував свої обов'язки, діяв, але діяв несумлінно – неналежним чином, не так, як того потребують інтереси служби. Ми погоджуємося з О.Я. Светловим, котрий трактував поняття «неналежне виконання службових обов'язків», як «виконання службових обов'язків неточно, недбало, всупереч інтересам служби» [11, с. 186]. Є. В. Царьов зазначає, що неналежне виконання службових обов'язків зумовлено недобросовісним чи недбалим ставленням особи до своєї діяльності [13, с. 152].

Тож на підставі даних судової практики, які свідчать, що у 32 % судових справ службова недбалість вчинялася у формі дії, на підставі формулювання поняття «дія» у тлумачних словниках [14] зникають сумніви щодо можливості вчинення службової недбалості у такій формі. Формулювання диспозиції ст. 367 КК вбачається нам цілком логічним і доцільним.

Існує думка, що у випадках, коли службова особа «виконує свої обов'язки неналежно, діє не до кінця, не вчиняє всіх очікуваних від неї дій» має місце «змішана бездіяльність» [15, с. 1063]. Натомість Н.Ф. Кузнецова вважала, що змішаною бездіяльністю є невиконання покладених на особу обов'язків, але при цьому особа має вчинити активні дії, якими забезпечує це невиконання – ухиляючись від сплати аліментів особа активно змінює місце проживання, прізвище. Службова недбалість, на думку дослідниці, не характеризується змішаною бездіяльністю [16, с. 226].

Поняття «змішаної бездіяльності» досліджували М.І Панов, О.О. Дудоров, Н.П. Ярмиш. Аналіз поглядів дослідників свідчить, що є різні підходи до його визначення.

Ми поділяємо думку, що дія та бездіяльність є окремими формами суспільно небезпечного діяння, кожне з них має свої характерні особливості і тому їх вираження одне через одне вбачається малоімовірним [17, с. 45]. Звернемося до судової практики. Довгинцівським районним судом м. Кривого Рогу

Дніпропетровської області встановлено, що громадянка В., перебуваючи на посаді заступника головного бухгалтера відділу освіти, здійснила прийом електричних плит, але при цьому не перевірила відповідність документів та наявність необхідного маркування. Наслідком таких дій стало заподіяння істотної шкоди [18]. Аналогічна справа розглянута на засіданні Дмитровського міського суду Донецької області. Вироком суду засуджено громадянина К., котрий, перебуваючи на посаді заступника директора, начальника центрального складу, відвантажив із центрального складу вугілля без наявності у перевізників відповідних документів [19]. За обставинами аналізованих справ бачимо, що має місце різний ступінь виконання службовими особами своїх обов'язків. На нашу думку, ступінь невиконання обов'язків не є принциповим, адже суспільно небезпечні наслідки настали у обох випадках, отже, формою діяння є бездіяльність.

Для визначення об'єктивних ознак злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг необхідно у першу чергу з'ясувати специфіку суспільно небезпечного діяння, вчинюваного суб'єктом. Особливістю дії та бездіяльності у цих злочинах є те, що вони тісно пов'язані зі службовим становищем винної особи [20; с. 13; 21, с. 58; 11, с. 37,]. П. П. Андрушко зазначає, що вчинення діяння всупереч інтересам служби, хоч ця ознака зазначена лише у ст. 364 КК, є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони будь-якого злочину у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (за винятком давання хабара) [22, с. 105- 106].

В.І. Тютюгін, аналізуючи злочини, передбачені розділом XVII КК, робить висновок, що відповідальність за злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг можлива лише за умови, якщо дії (бездіяльність) службової особи були зумовлені її службовим становищем, пов'язані з її владними чи службовими повноваженнями й вчинені всупереч інтересам служби [23, с. 7].

Законодавець, формулюючи диспозицію ст. 367 КК як «виконання чи неналежне виконання службових обов'язків», робить акцент на тому, що для даного злочину важливе значення має безпосередній зв'язок поведінки особи з її службовими обов'язками.

Для встановлення змісту службових обов'язків слід звернутись до ч. 3 ст. 18 КК, де міститься визначення службової особи. Аналіз даної правової норми дозволяє зробити висновок, що службовими обов'язками визнаються функції представників влади чи представників органів місцевого самоврядування або функції інших осіб (у тому числі, іноземців або осіб без громадянства) на підприємствах, установах чи організаціях незалежно від форми власності, пов'язані із виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських повноважень, або покладені на них функції в силу спеціальних повноважень.

Більшість дослідників поділяють думку, що під невиконанням службових обов'язків слід розуміти як нездійснення винною особою якихось конкретних, чітко визначених законом чи підзаконним актом дій, котрі входять до кола обов'язків службової особи (курсив наш – С. В. Рак) [20, с. 118; 11, с. 186].

Отже, важливе значення для кваліфікації службової недбалості має встановлення компетенції службової особи. Права та обов'язки службової особи мають бути закріплені юридично – законом чи підзаконним актом (останні, у свою чер-

гу, поділяються на відомчі та локальні акти), а також іншими нормативними актами, що видаються міністерствами та відомствами, різного роду положеннями, інструкціями т ін. При цьому необхідно встановити не лише компетенції службової особи, але і конкретні дії, які вона має вчиняти у кожній конкретній ситуації [24, с. 36]

Отже, щоб визначити як службова особа виконувала свої обов'язки, необхідно обов'язково співвіднести визначені законом чи підзаконним актом обов'язки та повноваження з її фактичними діями чи бездіяльністю [11, с. 186].

Так, 27 лютого 2017 року Слов'янський міськрайонний суд Донецької області визнав громадянина В. невинним у інкримінованому йому злочині (ч. 1 ст. 367 КК відповідно). За обставинами справи гр. В., будучи начальником лінійного відділу на станції Слов'янськ УМВС України на Донецькій залізниці, не запобіг захопленню терористичною організацією «ДНР» адміністративної будівлі та майна Лінійного відділу. За вироком суду «стороною держаного обвинувачення не надано нормативного акту, який би чітко регламентував, яким чином повинен був діяти обвинувачений у даній ситуації», крім того не вказано, яким нормативним актом та які саме на громадянина В. були покладені обов'язки, в якому обсязі та порядку він повинен був їх виконати, але не виконав, в якій саме момент він повинен був прийняти рішення про евакуацію зброї, місце, куди зброя повинна була евакуйовуватися [25].

Вироком Жовтневого районного суду м. Маріуполя Донецької області було виправдано громадянина С., котрий перебував на посаді заступника начальника штабу Маріупольського МУ ГУМВС України в Донецькій області та обвинувачувався у тому, що допустив неодноразове вивезення зброї і боєприпасів за межі райвідділу не уповноваженими на те особами та без отримання на це письмового наказу або розпорядження керівника підрозділу. Під час проведення судового розгляду було встановлено, що конкретні обов'язки відповідальної особи та порядок їх виконання при екстремому вивезенню чи евакуації озброєння взагалі не передбачені Інструкцією із забезпечення контролю або будь-яким іншим нормативно-правовим документом. Крім того громадянин С. із наказом про призначення відповідальним його за озброєння та функціональними обов'язками з цього приводу не був ознайомлений [26].

При аналізі судової практики ми прослідкували, що кожне судове рішення у справі про службову недбалість містить перелік нормативно-правових актів, положень, інструкцій, які визначають перелік службових обов'язків особи. Таким чином, встановлюється факт обов'язку особи діяти відповідним чином.

Проблемний моментом, на думку І. Г. Мінакової, є те, що у більшості випадків у судових рішеннях не вказується, які конкретні службові обов'язки особа не виконала: формулюється висновок, що особа «не виконувала чи неналежно виконувала свої обов'язки» і наслідок, що настав [9, с. 92]. Аналіз судової практики показав, що і українські суди діють подібним чином. Лише у 41% проаналізованих нами судових справ вказано, які саме обов'язки службової особи не були виконані, в якому обсязі та порядку вона повинна була їх виконувати у відповідних умовах.

Для наявності складу службової недбалості слід також встановити, що службова особа мала реальну можливість виконати належним чином свої обов'язки. Визначення можливості (чи неможливості) виконання нею своїх обов'язків здійснюється за допомогою відповідних об'єктивних та суб'єктивних

факторів [15, с. 1063]. До об'єктивних факторів належать зовнішні умови, у яких службова особа здійснює свою діяльність, такі обставини не залежать від її волі. Це можуть бути особливості виробничого процесу, діяльність інших службових осіб, дія природних факторів. До суб'єктивних обставин належать особистісні характеристики особи – вік, фізичні дані, наявність досвіду роботи тощо [27, с. 186-187].

Слід зазначити, що для кваліфікації дії чи бездіяльності у складі недбалості, необхідно встановити чи службова особа у цей час виконувала постійно, тимчасово чи за спеціальними повноваженнями функції представника влади або організаційно-розпорядчі чи адміністративно-господарські обов'язки. Тобто дії особи мають бути зумовлені її службовим становищем. За даними емпіричної бази при винесенні рішення суди у кожному випадку встановлюють, чи особа, яка притягується до кримінальної відповідальності, підпадає під ознаки ч. 2 ст. 18 КК.

Так, громадянка В., перебуваючи на посаді менеджера по банківському обслуговуванню юридичних осіб департаменту кредитування корпоративних клієнтів, не перевірила наявності заборгованості у юридичної особи приватного права та видала новий кредит. Вироком Слов'янського міськрайонного суду Донецької області 24 квітня 2017 року громадянку В. було виправдано. Суд у своєму рішенні зазначає, що з фактичних обставин та матеріалів справи не вбачається, що вона була наділена адміністративно-господарськими чи організаційно-розпорядчими функціями [28].

Дії, котрі особа виконувала, реалізуючи професійні функції, не можуть розцінюватися як службову недбалість, навіть якщо була заподіяна істотна шкода. У даному випадку порушення кваліфікується за наявності достатніх підстав за іншими статтями КК.

На думку М. І. Мельника службова недбалість та ряд інших злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг не можуть бути вчинені без використання службовою особою свого становища [15, с. 843]. Натомість П. П. Андрушко зазначає, що використання службовою особою свого службового становища при службовій недбалості можливе лише за наявності злочинної самовпевненості [22, с. 107].

Загалом щодо використання службовою особою свого становища, то воно виявляється у зловживанні авторитетом службової особи, престижем органу, організації чи установи, в якій вона здійснює свою службову діяльність, наявністю службових зв'язків і можливостей, що виникають завдяки посаді, що обіймається, можливістю здійснення впливу на діяльність інших осіб тощо.

На нашу думку, можливість використання службового становища при вчиненні такого злочину як службова недбалість можливе лише тоді, коли така ознака об'єктивної сторони як діяння відбувається у формі дії. При цьому цілком логічно говорити про таку необережну форму вини як злочинна самовпевненість. Але якщо службова недбалість вчиняється у формі бездіяльності, то використання особою свого становища вбачається малоймовірним.

Законодавець зазначає, що службова особа не виконуючи чи неналежно виконуючи свої обов'язки порушує інтереси служби. З приводу формулювання «інтереси служби» Б. В. Здравомислов стверджує, що діяння визнається вчиненим всупереч інтересам служби у випадках, коли воно суперечить як загальним вимогам до функціонування державного апарату, так і завдан-

ням конкретних ланок апарату. При цьому як виключення слід розглядати дії службової особи, коли вона неправильно розуміє інтереси установи чи організації [20, с. 18].

М.І. Мельник під інтересами служби розуміє насамперед інтереси держави та суспільства взагалі і, крім того, інтереси певного органу, підприємства, установи або організації, що не суперечать, не протиставляються інтересам суспільства та держави. Словосполучення «всупереч інтересам служби», на думку дослідника, передбачає, що службова особа не бажає рахуватися з покладеними на неї законом чи іншим нормативно-правовим актом обов'язками, діє всупереч їм, не звертає увагу на службові інтереси [15, с. 850].

Таким чином, можна зробити **висновок**, що вчинення службової недбалості може відбуватися як у формі дії, так і у формі бездіяльності. При цьому, на нашу думку, злочину, передбаченому ст. 367 КК не притаманна така форма діяння, як «змішана бездіяльність», оскільки у будь-якому разі ми маємо справу зі ступенем виконання обов'язків. Особа просто не виконує частину обов'язків, тобто говоримо про бездіяльність.

При кваліфікації службової недбалості необхідним є доведення, що обов'язок особи вчинити певні дії обумовлений її службовим становищем, особа має реальну можливість виконати свої обов'язки, порушення обов'язків сталося через несутлінне ставлення до них.

Література:

- Кудрявцев В.Н. Объективная сторона преступления. – Москва: Госюриздат, 1960. 244 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/298385/> (дата звернення: 11.10.2017).
- Матишевський П.С. Кримінальне право України. Загальна частина: підруч. для студ. юрид. вузів і фак. – Київ: А.С.К., 2001. – 352 с.
- Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. 4-е вид., перероб. і допов. – Харків: Право, 2010. – 456 с.
- Вирок Кам'янка-Бузького районного суду Львівської області від 17 червня 2016 р. № 446/149/16-к. – URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/60756935> (дата звернення: 11.11.2017).
- Ухвала Турківського районного суду Львівської області 30 червня 2016 року № 458/585/16-к. – URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/58621057> (дата звернення: 15.11.2017).
- Вирок Сторожинського районного суду Чернівецької області від 8 липня 2016 року № 723/1572/16-к. – URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/58835347> (дата звернення: 15.11.2017).
- Ухвала Жовтневого районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області від 11 січня 2014 року № 212/5699/13-к. – URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/37213837> (дата звернення: 15.11.2017).
- Ухвала Васильківського міськрайонного суду Київської області від 28 березня 2017 року № 362/4754/16-к. – URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65636075> (дата звернення: 15.11.2017).
- Минакова И. Г. Халатность: уголовно-правовые и криминологические аспекты: дис. ... канд. юрид. наук. – Ростов-на-Дону, 2008. – 205 с. – URL: <http://www.twirpx.com/file/1559938/> (дата звернення: 11.11.2017).
- Тыняна М.А. Проблемы законодательного определения признаков объективной стороны халатности. // Весник Омского университета. Серия «Право», 2012. – № 1. – С. 139-142. – URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/problemy-zakonodatelnogo-opredeleniya-priznakov-obektivnoy-storony-halatnosti> (дата звернення: 11.11.2017).
- Светлов А.Я. Ответственность за должностные преступления / отв. ред. И.П. Лановенко. – Киев: «Наукова думка», 1978. – 303 с. – URL: <http://www.twirpx.com/file/1330590/> (дата звернення: 05.10.2017).
- Вирок Бучацького районного суду Тернопільської області від 18 травня 2017 року № 595/636/17. – URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66583260> (дата звернення: 11.10.2017).
- Царев С. В. К вопросу об определении объекта преступлений против государственной власти, интересов государственной службы и службы в органах местного самоуправления // Вестник Нижегородской академии МВД России. – 2014. – № 2 (26). – С. 150-154, С. 152. – URL: <https://cyberleninka.ru> (дата звернення: 11.10.2017).
- Словник української мови: у 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства / за ред. І.К. Білодіда. – Київ: Наукова думка, 1970-1980. – Т.2. – С. 311. – URL: http://ukrlit.org/slovyk/slovyk_ukrainskoi_movu_v_11_tomakh/dia (дата звернення: 13.11.2017).
- Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – 7-ме вид., перероб. і доп. – Київ: Юридична думка, 2010. – 1288 с.
- Курс уголовного права. Общая часть. Учебник для вузов / Под ред. Кузнецовой Н.Ф. и Тяжковой И.М. – Москва: Изд-во ЗЕРЦАЛО, 1999. – Т.1: Учение о преступлении. – 1999. – 592 с.
- Старосольська С. П. Кримінально-правовий аналіз поняття «ухилення від відбування покарання» // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Право. – 2015. – Вип. 2. – Т. 3. – С. 42-47.
- Ухвала Довгинцівського районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області від 17 січня 2014 року № 211/6639/13-к. – URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/36692473> (дата звернення: 11.10.2017).
- Вирок Димитровського міського суду Донецької області від 24 червня 2016 року № 226/539/16-к. – URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/58565848> (дата звернення: 11.10.2017).
- Здравомыслов Б.В. Должностные преступления. Понятие и квалификация. – Москва: «Юридическая литература», 1975. – 168 с. – URL: <http://www.twirpx.com/file/1186277/> (дата звернення: 11.10.2017).
- Кириченко В.Ф. Ответственность за должностные преступления по советскому уголовному праву. – Москва: Академия наук СССР, 1956. – 132 с. URL: <http://www.twirpx.com/file/1235967/> (дата звернення: 11.10.2017).
- Андрушко П.П., Стрижевська А.А. Злочини у сфері службової діяльності: кримінально-правова характеристика: навч. посіб. – Київ: Юрисконсульт, 2006. – 342 с.
- Тютюгін В.І., Гродецький Ю.В., Гзімчук С.В. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг: навч.-практ. посіб. / за ред. В.Я. Тація, В.І. Тютюгіна. Харків: Право, 2014. – 232 с.
- Кириченко В.Ф. Виды должностных преступлений по советскому уголовному праву. – Москва, 1959. – 184 с.
- Вирок Слов'янського міськрайонного суду Донецької області від 27 лютого 2017 року № 243/1463/15-к. – URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65025488> (дата звернення: 15.11.2017).
- Вирок Жовтневого районного суду м. Маріуполя Донецької області 26 червня 2015 року № 263/472/15-к. – URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/45789983> (дата звернення: 15.11.2017).
- Волженкин Б. В. Служебные преступления: монография. – Москва: Юристь, 2000. – 368 с. – URL: <http://www.twirpx.com/file/1223087/> (дата звернення: 11.10.2017).
- Вирок Слов'янського міськрайонного суду Донецької області від 24 квітня 2017 року № 243/2408/15-к. – URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66131843> (дата звернення: 15.11.2017).

Рак С. В. Форма и содержание общественно опасного деяния при совершении служебной халатности

Аннотация. В статье автор анализирует формы общественно опасного деяния при совершении преступления, предусмотренного ст. 367 УК Украины. Утверждается, что совершение служебной халатности возможно как в форме действия, так и в форме бездействия. При этом маловероятной является такая форма объективной стороны данного преступления как «смешанное бездействие».

Определяя содержание общественно опасного деяния при совершении служебной халатности необходимо дока-

зять, что действие и бездействие служащего обусловлено его служебным положением, и нарушение обязанностей произошло из-за недобросовестного отношения к ним.

Ключевые слова: служебная халатность, общественно опасное деяние, служебные обязанности.

Rak S. The form and the content of socially dangerous act in the commission of official negligence

Summary. In this article the author makes a detailed analysis of the forms of socially dangerous act in the commission of the crime under the Article 367 of the Criminal Code of

Ukraine. It is argued that the commission of official negligence is possible in the form of action and in the form of inactivity. The author thinks that such form of the objective side of the crime is unlikely to be considered as “mixed inactivity”.

It is very important to prove in determining the content of socially dangerous act in the commission of official negligence that the action and the inactivity are conditional to her official position and violation of duties occurred due to improper formation of them.

Key words: official negligence, socially dangerous act, official duties.